Deník Petra z Aspeltu

Pavel Hrejsemnou

IDEAIFY
idea beauty

Deník Petra z Aspeltu

Pavel Hrejsemnou

Název knihy: Deník Petra z Aspeltu

Podnázev: -

Autor: Pavel Hrejsemnou

Nakladatel: IDEAIFY s.r.o. **Adresa nakladatele:** Na Studních 71, 284 01 Kutná Hora **Web:** www.ideaify.cz **E-mail:** info@ideaify.cz

Rok vydání: 2025 **Vydání:** První elektronické vydání **Počet stran:** 212 A5

Autorská práva a právní doložky

© 2025 Pavel Hrejsemnou a IDEAIFY s.r.o.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována, ukládána v rešeršním systému, ani přenášena jakýmkoli způsobem a v jakékoli formě (elektronicky, mechanicky, nahráváním či jinak) bez předchozího písemného souhlasu autora a nakladatele.

ISBN (PDF verze): 978-80-53028-77-6

ISBN (ePuB verze): 978-80-53028-78-3

Upozornění: Informace obsažené v této knize jsou určeny pouze pro vzdělávací a informační účely. I když bylo vynaloženo veškeré úsilí k zajištění přesnosti a aktuálnosti obsahu, vydavatel ani autoři nenesou odpovědnost za případné chyby nebo opomenutí, ani za výsledky plynoucí z použití zde uvedených informací. Čtenář by měl vždy ověřit informace z více zdrojů a přizpůsobit je svým konkrétním potřebám.

Tvorba a produkce

Jazyk: Čeština

Grafický design, návrh obálky a sazba: IDEAIFY s.r.o.

Všem milovníkům historie místa zvaného Hory Kutné,
kde se stříbro rodilo z temnoty země,
kde se pot, dřina a odvaha měnily ve slávu královského města.

Těm, kdo v příbězích hledají ozvěnu minulých věků,
a těm, kdo vědí, že Kutná Hora není jen vzpomínkou,
ale živým odkazem víry, práce a hrdosti,
jenž nás učí i dnes.

Prolog

Sedím ve své komnatě, svíce pomalu dohořívá a za okny se rozlévá ticho noci. Město spí. Jen z dálky sem doléhá tlumený zvuk kladiv z hutí – a já vím, že i teď, uprostřed noci, se v šachtách doluje stříbro.

Vezmu do ruky pero a poprvé po dlouhých letech se odhodlám psát.

Nevím, kdo tento deník jednou otevře. Možná můj přítel, možná můj nepřítel. Možná někdo, kdo se narodí až dávno po mé smrti. Ale chci, aby věděl, že toto město nestavěli jen králové, ale i my – lidé, kteří měli ruce plné mozolů a srdce plné odvahy.

Narodil jsem se daleko odtud, v kraji, kde se lesy vlní jako moře a vítr voní po chlebu. Byl jsem pekařem. Obyčejným, bez jména, které by stálo v kronikách. A přesto jsem našel cestu až k panovnickým síním.

Prošel jsem dvory králů, doly tak hlubokými, že v nich mizí denní světlo, a uličkami měst, kde se šeptají intriky, zatímco zástupy lidí čekají na svůj kousek chleba. Viděl jsem, jak se rodí bohatství i jak snadno shoří v plamenech závisti.

Hory Kutné jsou můj život.

Viděl jsem ji růst z dřevěných boud a šachet až k hradbám a kamenným domům, viděl jsem, jak se v ní razí první groš, jak její sláva přesahuje hranice

království. A vím, že její příběh neskončil – že tohle je jen začátek.

Píšu tyto řádky, aby nezmizely vzpomínky na to, co jsme dokázali. Aby jednou někdo mohl říct: „Byl tu Petr z Aspeltu. Pekař, který postavil město.“

1. kapitola - Deník Petra z Aspeltu

Nevím, proč právě dnes sahám po peru a kalamáři. Možná proto, že jsem již starý a nemocný, a vím, že se můj čas krátí. Vzpomínky na mládí se mi vracejí v obrazech tak živých, jako bych znovu stál na prašném dvoře našeho domu v Aspeltu, malém městečku v Lucembursku, které sotva kdo z mocných zná jménem. A přece právě odtud začala má cesta, která mě zanesla k dvorům králů, do hlučných měst i na největší stavby mé doby.

Byl jsem syn prostého muže, jehož jméno dnes ani kronikáři nezapisují. Říkalo se, že má krev není čistá – jedni tvrdili, že jsme jen řemeslníci, jiní šeptali cosi o tom, že můj děd býval purkrabím na hradě, snad že odtud přízvisko „z Castellu“. Já sám jsem se nikdy nedopátral pravdy. Věděl jsem jen, že jsme neměli nic než ruce a tvrdou práci.

Naše dny začínaly u pece. Pamatuji se, jak mě otec učil hníst těsto: „Pohleď, Petře,“ říkával, „těsto musí dýchat. Dej mu čas, a ono vyroste.“ Byly to obyčejné řeči pekaře, ale já si je nesl celý život. Později jsem pochopil, že i stavba, vojsko či království potřebuje totéž – čas, trpělivost a pevnou ruku, která bdí nad tím, aby hmota nepraskla.

Aspelt byl malý, ale v mé paměti zůstává jako první hradba světa. Kostelík, dřevěné domky, polní cesty,

které se v zimě měnily v bahno. Zima byla dlouhá a chudá, lidé tvrdí. Všechno to ve mně zanechalo víc než jen pach chleba a kouře – naučilo mě přežít.

Když jsem byl ještě chlapec, poprvé jsem viděl hrad. Stáli jsme s matkou na cestě k Trévíru a nade mnou se zvedaly šedé věže, zdánlivě vyšší než nebe samo. Tehdy jsem nechápal, jak lidé něco takového postavili. V té chvíli jsem zatoužil nahlédnout za hradby, pochopit jejich sílu. Netušil jsem, že jednou budu těmto zdem rozkazovat.

Mé mládí netrvalo dlouho. V patnácti jsem odešel do Špýru. Tam jsem poprvé poznal dvůr – ne jako panoš nebo štítonoš, ale jako pekař. Učil jsem se, jak nakrmit hladový dvůr krále Rudolfa Habsburského. Byla to dřina od svítání do noci. A přesto jsem cítil, že stojím blíž k moci, než kdo z mých vrstevníků doma v Aspeltu. Viděl jsem, jak se schází urození páni, slyšel jsem jejich rozhovory, zahlédl jsem mapy a pergameny na stolech. Tehdy jsem poprvé pochopil, že svět není jen pec a bochník chleba, ale že je to stavba daleko větší – a že já chci být u ní.

A tak začíná můj příběh. Ne jako příběh hrdiny s erbem, ale jako příběh syna pekaře, který měl v rukou mouku a v hlavě sny.

2. kapitola - Špýr – dvorní pekař

Do Špýru jsem přišel jako chlapec, který sotva znal víc než ulice Aspeltu. A najednou se přede mnou otevřelo město, jaké jsem nikdy předtím neviděl. Špýr – korunní město římských králů, s katedrálou, jejíž věže se tyčily k nebi jako prsty ukazující na Boha. Když jsem stál na břehu Rýna a poprvé uviděl tu stavbu, srdce se mi sevřelo. Cítil jsem se malý a nicotný. A přece někde hluboko uvnitř ve mně cosi šeptalo: Jednou pochopíš, jak se takové věci staví.

Můj nový domov nebyl honosný palác, nýbrž dvorní pekárna – nízká budova přiléhající k hospodářským stavením hradu. Bylo nás tam pět: mistr pečiva Hans, jeho žena Gertruda, dva učedníci a já. Den začínal dlouho před východem slunce. Oheň musel žhnout, těsto kynout, mouka být připravená. Král Rudolf I. a jeho dvůr nečekali.

Pekli jsme chléb pro desítky stolů. Bochníky pro panoše, bílý chléb z jemné mouky pro urozené pány, sladké pečivo pro královnu. V peci praskalo dřevo, v hrdlech se mísila pára a kouř. Ruce mě bolely od hnětení, a přece jsem v té dřině cítil podivné uspokojení. Bylo v tom řád, který jsem miloval.

Brzy jsem si uvědomil, že nejde jen o to upéct chléb. Šlo o to, aby byl vždy včas, aby nikdy nechybělo dřevo, mouka, voda. Šlo o to, aby učedníci věděli, kdy a co mají

dělat. Zatímco jiní reptali, já počítal. Když mistr Hans nadával, že nám dojde mouka, já jsem už měl spočítáno, kolik dní vydržíme a kdy poslat vozy k mlynářům. Když praskla pec, věděl jsem, kde vzít cihly, a kdo nám je přiveze.

„Petře," říkal mi jednou Hans, „ty nejsi pekař, ty jsi počtář. Jednou ti to pomotá hlavu."

Jen jsem se usmál a dál hnětl těsto. Ale uvnitř jsem věděl, že má pravdu. Vnímal jsem svět jinak. Neviděl jsem jen mouku a vodu, ale řetězec – od pole přes mlynáře až po dvorní stůl. Všechno bylo propojené.

Poprvé jsem si to uvědomil, když do dvora přijeli poslové s vozem mouky. Byli pozdrženi deštěm, cesty se proměnily v bahno a dvůr zůstal téměř bez zásob. Hans běhal kolem jako slepý kohout a kroutil rukama. Já se na to díval a věděl jsem, že takto dvůr nemůže fungovat. Druhého dne jsem se odvážil a sepsal si na kus pergamenu rozvrh dodávek: kolik mouky potřebujeme na týden, kolik dřeva, kolik vody. Předložil jsem to Hansovi. Ten se smál a mával rukou. Ale o pár dní později si to přece jen prohlédl – a začal podle toho řídit.

Byl to můj první úspěch. Nikdo mi za něj nepotřásl rukou, nikdo mě nepochválil. Ale já věděl, že jsem něco dokázal.

U dvora se mezitím střídaly hostiny a porady. Krále Rudolfa jsem vídal jen z dálky – vysoký muž s pronikavýma očima. Prošel dvorem a já cítil, jak se všichni uklánějí. A přece jsem měl pocit, že i on, mocný

král, potřebuje náš chléb stejně jako chudý žebrák za hradbami. Všichni byli závislí na peci. Ta myšlenka mi dávala zvláštní pocit síly.

Seznámil jsem se tehdy s jedním panošem, jmenoval se Ulrich. Byl jen o pár let starší než já, ale už nosil meč. Smál se, že ruce mám samou jizvu od hnětení těsta.
„Až přijde boj," říkal, „co ti bude platné tvé těsto, Petře? Chléb se mečem neuhájí."

Já mu odpověděl: „Ale bez chleba se tvůj meč nezvedne."

Zasmál se, ale zapamatoval si to. A já také. Ulrich byl první, kdo mě bral vážně. Později se naše cesty zkřížily znovu – a už ne jako učedníka a panoše, ale jako mužů, kteří slouží stejnému králi.

Tak plynuly mé roky v Špýru. Učil jsem se, že moc není jen ve zbrani, ani jen v pečeni. Moc je v tom, kdo dokáže zajistit, aby se každý den pec rozžehla, aby chléb nikdy nechyběl a aby dvůr nepocítil nedostatek. Byla to malá škola, ale pro mě první kámen do stavby, kterou jsem teprve začínal budovat.

3. kapitola - Intriky a boj o přízeň

Když jsem přišel do Špýru, myslel jsem si, že největším nepřítelem pekaře je hlad nebo prasklá pec. Brzy jsem poznal, že se mýlím. Největším nepřítelem bývá závist.

Na dvoře se o přízeň krále a jeho stolů bojovalo stejně zuřivě, jako rytíři zápasí v turnaji. Kuchaři, číšníci, sklepníci – každý chtěl být tím, kdo si vyslouží králův úsměv nebo slovo pochvaly. A každý, kdo se dral výš, měl proti sobě desítky očí, které hledaly, kde by ho srazily.

Začalo to nevinně. Jednoho dne, když jsme přinášeli čerstvě upečený chléb do královské kuchyně, zahlédl mě dvorní kuchmistr Konrad. Byl to muž široký v ramenou, s tváří, kterou ozdobila víc mastnota než úsměv.

„Ty jsi ten nový chlapec z Aspeltu?“ zavrčel.

Přikývl jsem.

„Říká se, že máš příliš mnoho nápadů na učedníka,“ pokračoval, a jeho oči se leskly jako tuk na pekáči. „Dej si pozor. V kuchyni je třeba rukou, ne hlavy.“

Od té chvíle jsem věděl, že mě sleduje. A také, že nemám přátele mezi těmi, kdo měli u stolu hlavní slovo.

Začaly drobné naschvály. Mouka, kterou jsem pečlivě odměřil, zmizela. Dříví, připravené k peci, bylo přes noc polito vodou. A když jsem jednoho rána přinesl bochníky, které se podle mě vydařily, kuchmistr Konrad je před ostatními shodil: „Tvůj chléb je tvrdý jako kámen, Petře. Copak chceš, aby se král dusil?“

Ostatní se smáli a já cítil, jak se mi krev žene do tváří. Ale spolkl jsem to. Naučil jsem se mlčet, a přitom v duchu přemýšlet, kde udělali chybu oni.

Měl jsem však i spojence. Byl jím starý kuchař Mathias, který sloužil u dvora snad od mládí krále Rudolfa. Všichni ho přehlíželi, protože měl třesoucí se ruce a často zapomínal. Ale já mu naslouchal. Jednou večer, když jsme sami uklízeli stoly, ke mně promluvil:

„Petře, nesnaž se s nimi soupeřit. Vždycky tě převálcují, protože mají jméno a postavení. Ty máš jen svou dovednost. Ale pamatuj si – král si vždy všimne, když někdo drží dvůr pohromadě.“

„Jak to myslíš?“ zeptal jsem se.

„Chléb není jen pokrm. Je to jistota. Když vojsko vyrazí na tažení, když se dvůr přestěhuje, když přijedou poslové – všichni chtějí chléb. Ne víno, ne zvěřinu. Chléb. Udrž to v hlavě, a jednou ti to přinese víc než jejich posměch.“

Slova Mathiase se mi vryla hluboko.

Konrad a jeho lidé však nepřestali. Při hostině na svatého Václava jsem byl obviněn, že jsem dodal chléb s příměsí plev. Byla to lež – někdo mi musel vyměnit pytel mouky. Královna sama si však všimla, že bílý chléb na jejím stole je jiný než obvykle. Volala kuchmistru Konradovi a ten svalil vinu na mne.

Bylo to poprvé, kdy jsem měl strach, že mě ze dvora vyženou. Stál jsem tam, zahanbený, a čekal na rozsudek.

Tehdy se stalo něco, co jsem nečekal. Král Rudolf, který až dosud mlčel, se podíval přímo na mě. Jeho pohled byl tvrdý, ale spravedlivý.

„Chlapče," řekl, „kde ses učil péci chléb?"

„V Aspeltu, pane," odpověděl jsem tiše.

„A kdo tě učil?"

„Můj otec. A pak mistr Hans."

Král se na okamžik odmlčel, pak vzal do ruky kousek chleba a ochutnal.

„Tento chléb není špatný. Naopak. Je pevný a čerstvý. Kdo tvrdí opak, neví, co je hlad."

A tím byla věc uzavřena. Konrad se tvářil, jako by do něj udeřil blesk. Já věděl, že jsem přežil svou první bitvu.

Od té chvíle jsem pochopil, že dvůr je pec, v níž se lidé pálí navzájem. Nesmíš být ani příliš měkký, abys shořel, ani příliš tvrdý, abys praskl. Musíš být jako dobrý chléb – vydržet oheň a přitom zůstat pevný.

4. kapitola - Na cestě do Čech

Někdy mám pocit, že můj život není než sled cest. Že jsem víc putoval než stál na místě. A přece každá cesta byla krokem vzhůru. Ta první velká začala tehdy, když jsem dostal příležitost připojit se k družině Elišky Rejčky.

Královna-vdova po Přemyslu Otakarovi II. a pozdější nevěsta Václava II. – tehdy o ní šeptal celý dvůr. Krásná, vzdělaná, mladá, ale především mocná žena, která dokázala obrátit osudy králů. Když její lidé hledali řemeslníky a služebníky, kteří by ji doprovodili do Čech, byl jsem mezi vybranými. Nevím dodnes, zda to byla náhoda, nebo jestli někdo upozornil na mé schopnosti. Ale když jsem držel v ruce list s pečetí a slyšel, že odjíždíme do Prahy, cítil jsem, že se mé kroky lámou.

Loučil jsem se s dvorem ve Špýru bez lítosti. Intriky kuchařů a pekařů mi už dávno zevšedněly. Mathias mi sevřel ruku, jeho dlaň byla kostnatá a třásla se:
„Pamatuj si, Petře – chléb ti vždy otevře dveře. I tam, kde bys to nečekal.“

Usmál jsem se, ale tehdy jsem netušil, jak hlubokou pravdu mi svěřil.

Cesta byla dlouhá a náročná. Kolona vozů, služebnictva, rytířů a dam se vinula jako had po cestách od Špýru k Norimberku, dál přes Bavorsko a pak do země, kterou

jsem neznal – do Čech. Nikdy předtím jsem necestoval tak daleko. Učil jsem se číst krajinu: kopce porostlé vinicemi, hluboké lesy, vesnice, kde lidé mluvili jazykem, kterému jsem nerozuměl.

Vzpomínám si na první dojem z českých hranic. Lesy byly temnější, cesty bahnitější, ale lidé hrdí a drsní. V hostincích se zpívalo dlouho do noci, a když jsme vstoupili, všichni se dívali s podezřením na naši družinu. Bylo to jiné než v říši – méně uhlazené, ale opravdovější.

Když jsme konečně dojeli do Prahy, stáli jsme na mostě přes Vltavu a já poprvé uviděl Pražský hrad. Vypínal se nad řekou jako kamenná koruna. Jeho hradby a věže, kostely a paláce – všechno to ve mně vyvolalo úžas. Nebyla to jen královská rezidence. Bylo to srdce království. A já věděl, že chci být součástí té stavby, která jako by se vznášela mezi nebem a zemí.

Eliška Rejčka byla žena, jakou jsem nikdy předtím neviděl. Její oči zářily, hlas byl pevný, a přesto jemný. Mluvila s muži i ženami stejnou jistotou, a když se pousmála, všichni kolem ztichli. Jednou, když jsem jí nesl chléb – obyčejný bochník, který jsem upekl na cestě – se zastavila, podívala na mě a řekla:

„Jsi z Aspeltu?“

„Ano, paní,“ odpověděl jsem.

„To je dobré jméno. A tento chléb je pevný. Tak pevný, jakou pevnost budu potřebovat v Čechách.“

Pak odvrátila hlavu a já stál s pocitem, že mě zhodnotila jedním pohledem stejně jako bochník.

V Praze jsem se brzy ocitl v novém světě. Dvůr Václava II. byl bohatý, hlučný a neklidný. Byli tu čeští páni, kteří nás z říše vítali s chladnou tváří, byli tu učenci a kněží, kteří se bavili o věcech, kterým jsem nerozuměl, a byli tu vojáci, kteří se smáli našim zvykům. Já, pekař z Aspeltu, jsem stál mezi nimi – cizinec v cizí zemi. Ale v srdci jsem cítil, že právě tady mě čeká má budoucnost.

A netrvalo dlouho, než jsem se jí skutečně dotkl. Král Václav II. potřeboval muže, který by dokázal zvládnout chaos nově se rodícího města stříbra – Hor Kutných. A já, syn pekaře, jsem se ocitl uprostřed největšího podniku své doby.

5. kapitola – První dojem z Hor Kutných

Do Hor Kutných jsem dorazil v pozdním létě. Slunce se sklánělo k západu a jeho paprsky se lámaly o nekonečná oblaka prachu, která vířila nad městem. Prach z dolů, říkalo se. Prach stříbrný. Přestože v něm nebylo ani zrnko kovu, v očích příchozího to byla znamení bohatství. Město se hýbalo, pulzovalo, znělo, jako by pod ním bilo srdce.

Když jsem vstoupil branou, ovanul mne pach, který jsem dosud neznal – směs potu, mokré hlíny, kouře a železa. Vzduch byl těžký, až se mi zdálo, že jej mohu krájet. Ulice byly úzké, dláždění sotva kde, místo toho rozšlapané bláto. Z krčem se ozýval smích, křik i písně, mezi nimiž dominovala němčina, ale i čeština a latinské výrazy horníků.

Horníci se vraceli z šachet – tváře černé od mazlavé hlíny, ruce rozpraskané, oči zapadlé, ale plné zvláštního ohně. Nesli své železné nástroje na ramenou a já si uvědomil, že ti muži – ti, které by šlechtic považoval sotva za víc než dobytek – jsou skutečnými strůjci bohatství království. Bez nich by nebylo mincí, nebylo by hradů, nebylo by království.

Byl jsem tehdy ještě jen prostý správce královské kuchyně a zásob, člověk, který měl dohlédnout, aby vozy s obilím dorazily včas a dřevo na výdřevu šachet bylo připraveno u dolů. Přesto jsem cítil, že jsem se ocitl v srdci něčeho většího, než jsem si dovedl představit.

„To je jsou Hory Kutné," řekl mi můj průvodce, starší muž s hrubýma rukama, snad horník, snad vozkář. „Zde se rozhoduje o moci a zlatu, i když to zlato není zlaté, ale stříbrné."

Ukázal na horizont, kde se tyčila věž chrámu sv. Jakuba. Ještě nebyla dostavěná, obehnaná lešením, ale i tak působila vznešeně. Pod ní se choulily domy, dvorce, kostely a dvory mincmistrů. A dál – za městem – se rýsovaly vstupy do šachet, odkud se ozýval tlukot kladiv a praskání dřeva.

Vstoupil jsem do jedné z krčem, abych se ohřál a našel ubytování. Tam jsem poprvé poznal pravou duši hor Kutných. U jednoho stolu horníci s rukama jako kamenné sloupy pili řídké pivo a smáli se vtipům, které jsem sotva rozuměl. U druhého seděli mincmistři, bohatí a dobře odění, a vedli tichý, ale o to vážnější rozhovor o ceně stříbra a o tom, kolik grošů bude raženo pro krále. Mezi nimi procházely ženy – některé obyčejné hospodské, jiné zjevně kurtizány, jež našly ve stříbrném městě snadný způsob obživy.

A já, Petr z Aspeltu, syn obyčejného pekaře, jsem se posadil stranou. Přede mnou miska horké polévky a kus chleba, a v hlavě jediná otázka: Co zde bude mým údělem? Jsem jen správce potravin, nebo tu na mne čeká něco víc?

Venku se stmívalo a celé město se ponořilo do zvuku kovu. Tlumené dunění dolů znělo jako tlukot obrovského srdce. A já si přísahal, že toto město se stane školou mého života – a že jednou, až se bude psát o

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy ***Deník Petra z Aspeltu*.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.